

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 285c

Tiltaltes navn: Anne Musland

Årstall: 1641

Sted: Nedstrand i Rogaland

a) Birgette Biedland.

[Skrevet av sognepresten Niels Madren for
Trolldom. Hun blev dømt til bær og brød.]

(Se Møntand: Trolldom s. 53-62)

b) Inger Rønn

[Beskyttet av Gjemsund Selval for Trolldomskunsten.
Dømt til å rømme landet. Se også sak nr. 37.]

(Se Møntand: Trolldom s. 79)

c) Giedche Sørtrud

og
Anne Møljeland

[Beskyttet av Kay Sjøfeland for å være trollvinner.
De blir fritjambte. Se også om disse 2 kvinner
i rekken mot Bodalsfj., nr.]

fol. 6^b

Leranger Schibbreds ting.

holtes paa Bæstved den 13 November 1640.

Termvindinge, Orlog velsægt och velforstandige
Mand Christen Andersen Kong: Maj: forlygt
vdj Rejsefælde, Rasmus Hansen sørens forlyfter
iord. och Thormod Ralsen paa lensmanden
Oluff Bæstveds vegne.

Rittens Bedjere.

Brard Møland, Haldvor Sand, Anders Nye,
Torgius Morland, Loren Røgeftad, Olle,
Salgier, Gunder Rompland, Knud Bæstved
Halvert Tøndeland, Jacob Wigh, Hans Nye
och Sænd Selvigier. —

fol. 7^a

Hederlig och velsøgt Mand her Niels Knudsen
hoffte vid boende lensmanden Oluff
Bæstveds forlyftung vdj Rette indforlyftung
Berette Friedland, Anders Olufsen hufftrø, for
hinn nu forgangne for Star, er indkommen.
vdj hans Stue paa prestegaarden hvidvæde
och offør illet hans hufftrø, med Effter-
følgende och, luet Rørfag mon der merre,

fol. 7^a

till at min Sön Jehuells vdtages merre,
 end de Andre, hwar paa Manu her Nijls,
 hinder siarot, hwar Komer det Berete, at
 i faeler mi saadane ord, war ig Guncher
 eller Captein, at ig kunde Raade for hwar
 des Jehuells vdtages, och videre sagde for
 Berete, war icke hwarids Reer Anger och
 Thormse Raffur her eder och londe blek
 och paper, och da Indschreff min for i:
 skedes for en Anders dreng. Uleecht
 Christen Andergens tilbispude da Kommen som
 mi Newverende tilfede war om de icke
 tilfede hort at Berete Biedland for war
 i Nijls och Roche for volddom, der till
 siarot de at de Nijlsige tilfede hort me
 get om for Berete Biedland, Men Gud
 maa vide hvad sandt er.

Birgitta
Biedland.

Larj Espeland kom mi frem for Patten och
 gjorde sin beretning om for Berete Bied-
 land at hwar tilfede en Jehuigs Kunge saa
 at hwar hwar tencher paa och vil Hol-
 da widerfaris de oend, hwarlecht hinder
 moder krafft forvoldt hinder i det hwar
 war for hinder i thosij Nijls, da hwar war lidet.
 For Larj Espeland Berende at hwar er
 fremjint och at mi forgangen war
 lidet for sneen gieb Aff, da war hwar
 paa leestiger, efterjom hinder Reije feld-
 did, och da war hwarides Annaroch jungt,
 och hwarids da spurde hinder det om
 hwar wiste nogen Raad for siugdome paa
 Annaroch, da jamme vil saa hwar Reij

Erständur som i mens hús var der, haffde
sin gang ont i Kauridjes fechtur och Hals
och hans Riör, semilke Karj beloffuðe
at wille möde til hiad tid och sted som
hún bliffuér fordret, och verre giftingu
hiús hún nu berett haffr.

Johans Twede kom for Rettens Efferrom
handt der til aff leens manden war hffuðt
hiúlike ulj Birite Biedlands Nörwælske
saaledis bekunde, at handt for nogen Rom
til siden war i fette med for Birite
om nogen ord dennem Smellem falk, och
jehulle handt droge offer samme gang
med heffer, och da bliff handt sigt, saa
och bliff handt aff med thoé aff sine
heffer, mens om Birite Biedlandt war
Karjag til hans wöche eller icke, ded Ræn-
de handt icke sigt eller wids. —

Birite
Biedland.

fol. 23^b

Anno 1641 den 22 Januarij paa Bue(t) d.d.
Nörwændis Kong: Maj: foraget Orlog och wels
acht Mand Christen Broderen
Rettens Bofidæerre. —

Olle Alshord, Knud Præstod, Peter Wæb, Ende,
Torgius Norland, Sonders Kje, Knud Holme,
Olle Oniam, Sjæch Froeland, Hans Kje,
Sjwerdt Ringstord, Sjæch Gffreland,
Board At land, Wæladt Holand och Saffir
Oniam, Nils haffuér.

Hidertig och Wælerot mand her Nils Meds
fem sogneprest til hinder Sæ prestgjeld, med

fol. 23^b

118.
Jehriffelig Jheffring haffde wd; Rette Jheffud
Berigette Biedland for huns wibborlegt huns
hans knijtruc jehalt haffue postactt.
Saa oelv Inuod proff oek windisbiurd at
paa hoore.

Laurids Leerbrugger proffuet, at nu i waer
Jhax effter waer Jheffud haffde weret, da
Jagde Beritte Biedland til hannem paa
Leerbrugger, att Marie her Niiljes siel laus
nem oek Jormoe Kappens blek oek papir
til at jehriffue hundes Son Fudruuffud
paa.

Ingelborg Leerbrugger proffuet i lige maader
saa jom hundes trojbondt omwondet haffue
oek iideremerre proffuet for^{re} Ingelborg, at
Berit jagde at prefte Guinden bad for
de Andre drenge oek icke for hendes
Son, da jagde Ingelborg, huserledis kom
det till. Suaret Berittke, fordi ieg wille
icke giffue hunde en Jrud jom de Andre
gaff hunde.

Thoris Biedland proffuet at for nogen Star
siden da war hand i Trette med Berigette
Biedland oek da en Morgun tillig hand
jehulle driffue jst Anmarck wd, da hinde
hand Beritte Biedland bandede, oek jagde
huns til Tores, du Mijste Toe Kior i jio,
du jehalt mijste Truj i Bar, oek lige jom
huns offuedt saa wederfors hannem, Mhus
om huns gjorde det elck icke det wiste
hand icke.

Kerjben Biedland proffuet effter lowen, at

Berigette

Biedland

fol. 23^b

for Otte eller N^r Star siden, da kom hün
till Birgitta Pridland, N^r med jüen, och
da gick hün N^r med hinders fader Sören
Eggh. Da Effter nogen talle jon dem emellen
falt, da sagde Birgote Pridland til hünde,
dú jehalt. Lide Ondt saa lunge, dú boer
i grandelant med mig, och sidde den tid
haffuer hün huerken hafft locke eller
helbred, Mens om hün haffuer gjort det
eller icke det ved hün icke.

fol. 24^a

Birgitta
Pridland

End proffuet böris Pridland effter en farres
Oründe ved Hoffne Birgittes ord, Saadlsjon
hans Oründe Kirffen, at jamme Oründe
Birgote jgte. for demnem, at Birgitta Prid-
lands haffde gjort wndt paa hünde.

Anne Mijeland proffuet effter lowen, at
hün hörde forjehreffne Birgite sige sam-
me ord jon Thores och Kirjken Pridland
omwondet haffr.

Stein Mijeland proffuet effter lowen At ved
wed (so) H^r Stars tid jüden, da war hand
N^rre hoer Christoffer Michelsen i Tundelands
woegh, och kom noget i drick hoer hannem,
da jon d; sad, kom Hans Wiffier ind till
dem, och iblandt Andenn talle jon hand
haffde, sagde hand at Birgitta Pridland
war en holdskonne och der war flere,
aff jamme slag paa N^rstrand och
derjon Gud wille sparre hannem at hand
mote komme med helbred billage fra
Bergen, da jehulle de icke alle lee at
hannem.

fol. 24^o

Sören digh proffuert offer loven, at hand
 haffde lönst Birgitta Biedland en half
 daller och den krappe hand hinder
 igien nogen gange förind hand fick
 dem igien, och Naars hand krappe hinder
 da falt emnem nogen kaffig Ord emellem
 och der Effer Miste hand Treij Ögger och
 3 Kör Men om hün haffde solijdt der
 i det wiste hand iche, thi hün loffde
 hannum inötid Öndt

Birgitta
 Biedland
 Birgitta
 Biedland

Johans Twede proffuert offer loven, at ved
 en femten eller sexten Par siden, wdi
 et brölups paa Wig da kom hand i Trette
 med Birgitta Biedland, och da samme
 tid jagde hün till hannum at hand
 solütte faa jeham, och der efter bleff
 hand siggh och laae ved jungur i Treij
 Wggers eller en Maanedts tid, saaldes
 at hand iche kunde baade jst wand,
 och imedertid bleff hand off med
 Treij hefter, och Effer hinder loffe wiste
 hand iche Andet end hün waar fo Par
 jagh til hans wöcke.

Görneren proffuert Johans Twede at for
 nogen Par siden paa Hústofft, da sagde
 Birgitta Biedland til hannum, du solutt
 faa jeham for del du thretter med mig
 och der efter miste hand Treij Kör, Piff
 Biedlands juaritt herbill at hün Mandt
 med samme Ord at hinder Mandt
 solütte betalle hannum med loig och
 Ret. —

Opmünd Seldal proffuit at vel fem
eller sex bar sidem da kom hannem och
Birgete Biedland nogen ord emellen-
for him. Ned. Kaffe noget aff hans bœ-
gærde, och janhme tid sagde Birgete
til hannem at der jom du wilt Trette
med os da, schalt du icke faa verre focht
med at drages end ni er, och der iſſer
haffuer hand til Moedgang boade paa
hæs och helbred.

Sjwerd Smördal proffuit, at ungefr
12 bar siden, da kom Birgete Biedland
och hinders søn til Smördal och falt dem
nogen ord emellen, och da jagde Birgetes
Biedland til hannem, Jahan for du och
jeham jchal du faa, du er Altid den jame
me du plijer at verre, du jehromte min
søn aff viede.

Opmünd Seldal bekiende ijærmere, at Broj
& Røn war hoer hannem, och jchulte giøre
Ad hannem, Hj hand haffde ord for
jin bryjt, och him sagde til hannem
at Birgete Biedland haffde giort ded paa
hannem, och him hielp hannem icke,
Mens vor herre var den Bette mand,
jom hielp hannem och gaff hand hiende
for sin Tmage en tønde Korn, och en
Kuffue jchellings march.

Dotte Oluffs datter proffuit, at nu i jomer
da kom Gündell. Jffre bœ Niden til
Oruamb, och jame til begjante de nogen
snack om en Døe, jom war bleffuen død

Birgete
Biedland.

fol. 25^a

fol. 24^b

for Olle Öuamb., som kom Tormoe Käl.
jem till, och da jagde Gündele Öffre-
böe at him och en till hinder bad
Guds Iderlig om at hand wille straffe
Tormoe Kälpen.

Gündele Öffreböe Mötte och Besochede at
him haffde icke jagt de ord som for
Dorotte om proffuät, Mens him jagde
ogrea om Tormoe at Guds jehulle betalle
hannem for det hand haffde forfult
hinde, och Guds jehulle betalle hinde om
him war jehijlig der F.

Birgitta
Biedland

Haldwor Todleffsen proffuät at for-
nogen Bar sidu da kom Birgite Biedland
vd til Husehofft och wille lome en Egge
til at plöje med, och efterjorn hans fader
icke da war hiime, Tode hand icke lome
hinde den, da jagde him, hand bör
faare werre ind som jaa, effterdij icke
wille lome Os der, och dagu der effter
für jamme Joh. och en drug vd for
fielläst, dog de bliff beholder, Heligwell
foot fids jehade.

Günder Todleffsen proffuät at hand hörde
hans Sällige for idre talle Om jamme
handel lige som Haldwor Todleffsen
om wordet haffuär.

fol. 25^a

Peter Wigh proffuät, at miste Birgite Biedland
indtid at beghyde.

Deruoft inlagde her Nils Madjen sit
jehriff.

Gündele i Wögen bekände at ved en fem

Bar tid siden da kom Heming Andruppen
som nu for Rikens Nerwindis var, til
dennem i Sodskeleken med en hvid, som
hand haffde flodt aff en aff her Nieses
Kjör, som var druckent i Nijren, och
jagde hand at jamme hvid jochulle bliffte
hocs dennem til F. Morgen, och var det
jaa at her Niels wilde haffte den, da
jochulle hand fæa den. Om Morgnen der
effter kom en Mand til os effter jamme
hvid, som Marer her Nieses haffde udvigt
at jochulle floe Samme Koe, och hand
took huden bort och bar den til pressegaard
den, och jamme Mand sagde for Marer
her Nieses at hand haffde flodt huden
aff Koen.

Thorgäus i Wägnar proffiert i ligemaader
som hans Oründe om wondet haffter.
Marer her Nieses foregaff at effter tims
fick det at wiede at for ^{ne} Heming haffde
Afflod huden da jagde hün til hannem
det er icke Smückt at de jochulle flaa
Koen emod min wilje, der effter bliffe her
Niels Kjöij Kjör, Toi dage effter for ^{ne} He-
ming war gaad aff sin thismijte, for
den end ijdernere foregaff for ^{ne} Marer
her Nieses, at nu inwaar effter wdnoffnd
och effter at Birgitte Bidlands haffde wera
ret hocs hinde udj pressegaarden Och balt
hinde til, som til forn paa jochibleds tinget
er beskrefften, da nogen stund der Effter
da. Miste tims der en Koe, huiltke hün

Birgitte

Bidland

Birgitte

Bidland

fol. 25^a

Menne wift at Berete Børdlands war Star-
jagls wd; och droeffter jamme Roe, efftredj
alle de kin haffr wode til, wderfæres
Ondt. Marer her Nilsen sagde fæddkome-
ligen och bejlyfste Berete Børdlands for
jamme Roe.

Birgitta

Børdland

Bernest indlagde for^{ne} her Nils sit jøhrifflig
Inddrag, som det wittkøfftigens i sig jøeff-
formidlers som bleff liff och paa jøhriffligens.
Ej at indtil det hand fælde længmanden
beliffigt at mæde endtil til firings tinget
eller Noar —

fol. 25^b

Anders Børdland loffuæde for Rittens at
hans Orunds jøhrifflig bleffue tilfædde
til hælkers til paa jøcher eller och jøeff
at ftaa i kinder fæde.

fol. 27^a

Anno 1641 den 27 februarj.
Næwerindis Wors Længmand, Erlig och
swelforneme Mand, Anders Madjen, Samb-
kong: Maj: fættget och flere goot folek
paa Wædalles tingstæw sændstaa.

Rettens Bøjidderte. —

Leendager Jøhib: Bjgud Appeland, Thomsen
Kallend.

Sældal Jøhib: Haldwan Rittland.

Hælmeland Jøhib: Lauris Rande
Henrich Sand

Jøff Jøhib: Thiran Bøfjord.

Wæds Jøhib: Ole Prebe, Ole Egones

Sælvic Jøhib: Opmind Børdland Per Sælvic

fol. 27^a Gamel Hattkæud, Olle Kijfle, Olle Nólútle,
Olle Sötkilde, Láurra Ráude.

fol. 27^b Thores Biedland er igien nú for Rethen
fremkoman og þff længmanden forhörd
om hans forige proff, og da bekiende
sagjom hand tilforn om vordit koffuær
Beritte Biedland suaret smod hannum
at hand var hinder þffvindsmund og
saadant dag bestaae paa diris Ammarch
jom giedt paa tuer Andres March.

Beritte

Biedland

Beritte

Biedland

Ingar i Rom

Ingar i Rom fremkom for Rethen og bleff
ik spærdt og forhærdt, effter Opnind,
Seldals proff. og jagte at him brugte
orker til at hielpe folck med, Nombig
lege frem og koffiad orker, og det brugte
him i fl at dricke, orkerne hager him
S: Hans dag.

Opnind sagde at him gaff hannum
Nogt dricke ind, Men hand fornam
ingen Virke derj.

Sjverdt Smørdal proffuæt nu ijdernere
at hans Oründe effter at Beritte Biedland
haffde vandet hannum, da faldt hans Oründe
paa hinder haand og brød hindes Arm
forderffuæt.

Beritte

Biedland

^{Sjverdt Smørdal}
effter Nofj, proffuæt, at for þlj var sikur
da Beritte Beritte Biedland at hindes
mund jom død er vieldt paa for hindes
da sagde hand at hand vieldt hiet slaa for
Olle Mijelaud, þlj hand Mordte hand
betælte hannum bedre, og Trej dage da
effter brød hand sit leun sijnder og da

Om Ingar Rom

se not nr. 37.

i.f.

fol. 27^b

den solöhe beredt hannem, da saa
hand Birgitta Biedland och hæn Red.
hannem fthi.

Ysternone proffuēt at hand med indtel
medt Birgite Biedland, om Trolddomsbrandt
eller hinde for saadant at hand bewittne.

Magnus Stolle proffuēt, at for nogen tid
jidene da war hand paa Sandens vej et
lidet janguem med Birgite Biedland

och nogen Andes quinder och det war iigen
som vilde holde Thinde frj, da jagde Birgite

Ingibret omth du giffue mig Sagt effordi
ig kaffuer sveret din Matmoder, och da
jagde Ingibret, wilt du icke dricke Aleit,

fremdeles sagde hæn til Magnus, end du,

wilt du indtel giffue mig tilbeste. Ja,

sagde hand, xiet du behalle mig de sex

schilling som du eft mig schjeldig, saa

wild ig giffue dig noget tiel beste.

Men Birgite lagde stille och gick frem

til hannem och slog hannem paa Munden,

och jagde til hannem, du schalt wel

faa betalling paa de 6 schilling inden

du gaar her i fra, och nogen stund der

effter gick hand wd och kom i siöen

Men kaffde icke Mandehjelp sveret for

ner, da kaffde hand Aldrig kommet op

igien.

Ysternone proffuēt hand at hand war med

at forre bispene till Wigesdaels, da war An-

ders Biedland med och da fallet Anders

paa hæn förder kom, och hand loffuēde

Birgite

Biedland

fol. 28^a

Rijfftelke kringbok A.
nr. 24 (1648-42)
fol. 28^o

-18-

127.

Mogens en koe i betalling, och da Mogens
kom hien wille hans Quinde icke at
hand motte følge kornet, effterdi Ber-
gette Priedland war en wond betaller,
och nogen stund der effter kom Anders
Priedland til hannem Om jamme
Korn, och da icke fick det, Knew nogen
til stund der effter, fandt Bergette hans
Søster och jagte til hende, din broder-
hand bedrogh mig ilde at ieg icke fick
Kornet aff hannem, da Svarat hans
Søster, kandske hand Rede icke for det,
Sagde Bergette for for^{re} hans Søster, hand
kaffuer Kiör Nock, hand kaffuer icke
min behoff, Knew hand jehat well kaffuer
Kiör behoff inden facht stund, inden
det kom ardi Aars dagen Mijte hand
9 Nöd och en Egge och fem Rigtlafe
smaller.

Peder Døjse proffuēt at for threij eller fire
Aars siden da war hannem oelo Pirette
Priedland wagers ord Imellem, saa at hien
sagde bill hannem, du jehalt faa
bade for et och Andet, och du jehalt mijte
Meere for Minde, och om waaren der
effter Mijte hand en felle och en Cüis.
Wigelseff Ofen Røgenes proffuēt at hand
wyste sig indet at kunde beskjelde
Pirette Priedland, Høj hand fick en Koe
aff hinde forn dode effter Kaff.

Bergette

Priedland

fol. 30^o

Bergette

Priedland

fol. 29^a

Fieringsbrieg paa Hemmer den 2. Aprilis
1641. —
Norsverindis voris Lætz-
mand, uel forneme Sunders Madjen,
Christen Andrupen, Kong: Maj: fougjet
vdi Rije fjelcke, Oluff Jølland leus-
mand i Hiilmelands jehibbrede, Oluff
Hoaland, leusmand i Jelsu jehibbrede.
Røttens besiidere.

Jostens Refse, Jøhan Hemmer, Olle Hemmer,
Andret Hoffner, Olle Kar aff Jelsu jehib:
Hjgud, Jølland, Omind Gye, Thore Sand An-
gler och Anden Birch aff Hiilmelands
jehibbrede, Sobo's jehibbrede, Thore's Fure,
Gunders Norem, G. Thore Wærp, Thøfsten Ligh
Omind Ligh,
Olle Kar siges at Olle Hemmer som 4 broder-
til Birgette Biedlands i kaffo hans daatter.

fol. 30^a

Birgette
Biedland

De Toff mand Nembig Hans Nye och Hans
Nye medfølger til kindegaff, at de mindes
iche at Kar Jølland sagde paa Røystad
til jehibbrede Ringeb, at Birgette Biedlands
haffde nogen Kæm paa sig, da hæn gaff
for at hæn jehille haffde en jehijs bunge,
Gamel Helebrand och Jostens Røstij gaff. Til-
kinde, at vdi Sorens Nyljens Hill da hand
war foget, da bliff Ingerij & Røen aff,
Rasmus Andrupen dørth til at Røen
lundet.
Hæilich hander søo Peter Ormpen Bekinde.

Bliff framlaapt vd; Birgette Biedlands fogh
Trij schreffne prouffs sideler och et breff aff
23 Mand beuigt huielcket det vd; domer
Ord for Ord jehal formeldis.

fol. 31^b

Don 14 Maj 1641 paa Leir Anger Effer
sex Vgors affjettelse.

Konungens Kong: May: fougth Erlig och vel
forstandigh Mand Christen Andrijsen,
Rettens bejedere.

Thomas Kalfen, Peder Esparwig, Johan Toek,
Board Amland, Willads Høstland, Hans
Nefe, Aflach Frøeland, Jacob Kliff-
bergh, Anon Guregard, Olle Smidall,
Jacob Wigh och Thorgis Moeland.

fol. 32^a

Birgette

Biedland

Da Effer at tiltalle Gienfuar prouff och
widnesbränd tilgründe er bleffne forhört
Er da vd; voris affuorderis Laugmandens
Könverelse, och med hans Raad och deok
saakelii for Dette forrefindern, bestittet
och affjagt, att efford; her Nils Maden
paa Kirstrand, hans huistrue Marie Jo
hans daoter for Retten haffuer sicket,
forbemelte Birgette Biedlands for at kuffe
med Thord doms Konfiter forgiort och om-
bracht for hinde en hindere byte Kiör
och end derfor vden Nijstovens hinde ved
lige Nieldel at haffue omkommet Hverj aff
hindes Kiör vilborn.

fol. 33^a

Och Atter bemelte Marie her Nilses saakelii

fol. 33^a

som hindes Mand der afffør nu saavel =
 som till form for offentlig dom och Rett
 med Münd och skriffte, Hvarligens och
 fullkommeligen wider Birgette Biellands
 Sagh paa haande. for en habebare brold
 Oründe, Hülkehens Siockhede och wide fo-
 kammes Norkwed, med offentligk Marien-
 her Niefis paa en Andens Maade kjftaar
 och wedgaar, saasom At Birgette Biellands
 hannem Ordt. haffuer loffued, och efter-
 samme hindes loffte med hand icke
 Andet end tven fo + Stupge, till hans
 wloche, foruden och Opmind Seldall,
 Thoris och Kirken Biellands, samt Nagesins
 Skulle som proffer at dennem efter bemelte
 Birgette Biellands loffte + wloche tilfaguer
 paa Adsküllige Maaner och Maade, dog de
 icke fullkommeligen Siger, att Birgette det
 gjort haffuer. Darforre saasom for forbemelte
 te Merendig Barpauer jolyed, Bir- titt be-
 melte Birgette Biellands, at gaa sin doell
 sielf hoeffte, med Orlige uerochtede, och
 i samme prestegilde Begatte damme Oränder,
 och det schall jakee Inden Kij wge her
 offer paa Der Angers bringsted, dog icke
 nogen aff dennens der till at Niefis
 som enten jellff eller tven mand hiid
 Ind till haffuer proffued affuer hendes,
 Och samme hindes doell schall jaledis
 jakee, at Birgette schal förf. offer loingen
 giow en fullkommen Rett och wforfjohet

Birgette

Bielland

Birgette

Bielland

fol. 33^b

Ryfske krigsbot af
nr. 24 (1640-42)
fol. 33^{as}

~~17~~

131.

Beirgutte
Psidlands

Eed, saa at him Aldrig ved den Onde
Hands Sattans och Diiffuellers Alided, I
hans naade, haffue gjort noget skandte, och paa loff
nogen selder tom mere, paa gods och for-
muen, eller noget Andet Creatur Nogen schaad
I nogen naade, Och att him Aldrig haffue
gjort eller indgaet nogen pacht och for-
bünd med Sattan, sad sandt hendis Gud
I himellen hie Sallighed och den Gude
guede schall merre Naedig, den gode
Gud merre hendis wred och Aldrig blid,
hil Gueg tid, om him Saadant som forbe-
melt gjort haffue, Och den Eed schall
de Quinder som Bliffue til Niffnet med
hinde at iuge, Sandt med hinde, om
di wide sig Saadant for Gud och med
en gode Samvittighed at kand giere, och
ellers at haffue diris welfert och Aller-
meft diris Sallighed I good Ahdit, Imid-
tertid schall bemilke Beirgutte Psidlands,
skille borgue effter Sagjögernes Naige eller
borgue for sig sielf.
Der hie widnes Euid, saaledis at merre,
dönt och Affragt. —

fol. 34^{as}

Inger i Rom

Belangende Inger I Rom, som och nu schall
haffue moett I Rette, och dog icke fremkom-
mer, Men hendis Søn Peter Ormsen paa
hindes vegne, och hand sielf effter,
Betspørgsel, med Nole Aff Kønens wøl-
goar, at hans Moder hie forn og land-
liuft paa et frit sett Ting paa Jelf den

fol. 38^a

Inger i
Röerö.

bid holden och det end wid dom at
werre schuld for nogen hinder for jelf.
Aff lige handell som hün Nu war bid
ka dit for, derfore haffuer Kong: Maj:
fogt samme dom hende for hen offuer
gangen at jöge. Och sig sidens der effter
och effter Kongelige forordninger, om
saadan till flide vdgangens bet Retti
och forholde, der till widnesbiörd, Sa-
ledis at werre forresfunden och Aff jagt
for Retti.

Bestütting wd' den jagh om Giesche Sö-
lund och Anne Mjöland.

Giesche
Sörkved
og

Anne Mjöland

Da Effter tillfälle gijnjare och deene jagt
läj lighed, Och hünd sig Ankaar bemelte
Giesche Sörkved och Anne Mjöland
som for ^{ne} Karj Espeland fört haffuer
sagt sig at haffuer seett wd' fremmede
folckes fektuse och Sidens effter Olli No-
ren och Stend F Woi. haffuer deris
widnesbiörd, haffuer Lgins kallet sam-
me hendis förige beklendelse och sagt
at Anne Mjöland waar i saa ma-
de vndselijdelig, da Effter hün droms
befindes Thochermit. Händet för ingen
löuglig prouff eller widnesbiörd offuer
bemelte Twende Oränders hün aff stutes
hand, att de med nogen Rogery eller
földdoms Ronyter haffuer om gaards, der
for bör di begge for Christen Andersens
tillfälle. hünd Indtill fj at werre, des

Anne Nijelands,

fol. 34^b

till widdnesbörd, således wj bemelte
 wris Hougmands Nermurelse, samt med
 hans Raadføring och Samtycke at wære
 forefunden och Affsaat som fore sigur.
 - Anno 1641 den 4 Junij paa Bistfad.

Om Birgette Biedlands sagh.

Ner merindis wris Hougmands Brlig
 och welferjandige och forneme Mand An-
 ders Madjen. Och sex Hougmands mænd,
 Nämlig: Hans Nije, Willads Høstland,
 Niels Dølfvæ, Leffvæ Oniamb, Thormes
 Kalsen och Jacob Kieffberig.

Birgette

Biedland

Om for Resten Birgette Biedlands och
 Efterkehreffne Oniander, Idens Lij, Mari
 Dølfvæ, Thorbor Anon Smeds, Mari Oni-
 lands och Günelle i Beck, Krøgerberig Hkg-
 öen, och Anne Høige, Curi Torndlands.
 Nije for^{re} Oniander bleff Edens foreleff
 hwerledis de jchulle siærges med Birgette
 Biedlands, Nämlig således hwer for sig
 Jeg N. legger minn haand paa Bæg, och
 søtter mit Kaall til Gud, och hermed
 wedgaa och tilftaar at den Gud som
 Birgette Biedlands nu gjort kaffuer,
 wæd ieg icke sandere for Gud och wæd
 min Samwitthighed end hwer for kaffue
 siærett sandt och Rett, och ieg for Guds
 wæd icke Restere end Birgette for er
 wjchijldig wj Ald den deel som Hrolde
 dom widdkommer, saa sandt hielpie mig
 Gud och hans hellige Ord och Euangeli-
 um mig wæd och grom om ieg lijffvæ.

fol. 34^b

Och der dijs for^{re} Örnunders bleff Adspärndt
om de saalltis med for^{re} Birgette Baid-
lands säurge wille, da säuret de samt-
lig, och hwar for sig och sagde. Nij.

Maria Johansdaatters her Nijfer und nu
ijtermere soer och sagde, Gud forbrände
mig om Birgette Baidlands ^{er} Soer Jo en
Told Örnunders.

Da offertij Birgette Baidlands er dödfalden
bör fogdens wila och Christen Anderssen
at hilde hende fremdtils fast, inottil
den gode Mand lens herrens Ankomst.

fol. 35^a

Anno 1641 den 3 Tullij paa Leer Anger.

Konungens Ertig och welforfhandig
Mand Christen Anderssen, Kong: Maj:
företaget wd; Rijejilcke och Effterjehreffu
Kammern, Nämlig Nils Wöö lens
mand F Leer Anger Sevd jehubred, samell
Heltved, Olle Hilde och Biörn F Pöck,
da er fremkommens Effterfölgernde
personer, som nu igiens wd; Mestligts
maade er bliffens welforsjehet och förhörd
och haffuer d; Bekindt som Effter fölger.

Thoris Baidland kom for Partin, och sagde
at hwar handt bekljude Birgette Baidland
det haffde handt proffuet och Bekindt-
hild for, och des handt bleff Adspärnt
hild det war och at handt wille nu
igien det Repitere, säuret handt at Birgette
sagde hel hannem, du Mijke Ton Klor
i fior, du jehab miff 3 F Star och inottil
wnt haffuer handt sech aff hinde, och ij

Birgette

Birgette

Birgette

Baidland

fol. 35^a

keller kunde noget tilleger och det var om høften hin loffuēt hannum ded, och samme har Nijske hande Hreij Piör, som er vngifer, föire eller fem Aar siden.

Kirysten Biedlands bekünde at Birgette loffuēt hinde ondt och effter hindes loffte, fick hin ded, effter, som hin tilforn omproffuēt haffuēt, och der for troer hin at Birgette haffr gjorde det.

Johans Northeds Onünde Gyr siger at de haffuēt mit effter Birgette Biedlands loffte 3 Piör, thloff eller thretten Aar siden, effter som for omproffuēt er, Board Hæfthafft Bekünde saaledis ligforn hand tilforn om wondet haffuēt,

Peder Buißad wiste indet, at siger om Oluff Buißads hans faders wilnesbiurd effter; hand liger siger,

Opmund Seldals Onünde wed Naffn Lærborg siger hindes mand er icke tilfildt dog forregiffuēt hin indet om noget aff hindes Mands proff.

Oluff Siisgier, Günd. Sielgier, Haldvor Nijseland och Thoftow Landeröd som er Nijske Naaboer hilt Birgette Biedlands. De siger at de for dieris Personer icke haffuēt hørt at Birgette Biedlands var om be Røchbet for en hoid Onünde, förind wed et thloff Aar, och siden Marie der Nijses kom i brette med hinde.

Her Nijses degew Peder Jansen kom for Røtten. med et indleg paa forig stib och

Birgette

Biedland.

fol. 35^a

Naamer. och haffte mange ord med daanen-
 som jehulle affvärörns sea och med püchen
 och fonden mod fogden, och det fordi hand,
 wije for ^{me} Peder Jensen wd Smedens for ^{me}
 proff bleff forlorid, och syntes os at hand
 war drucken.

fol. 35^b

Anno 1641 den 27 August j paa Hennes
 firingseting, Norwindsis Erlig wiis och,
 welsch. Mand Christen Anderfen Kong:
 Maj: fougget wd Puffyløse, Peder Saer paa
 Karlsru, Halle Wandwig, leusmand i
 Scüffue jehubred, Pöörn Gohland, Oelle
 Hennes, Thüron Föt. Joen Föt. och Omind
 Wieland.

Thoris Biedland kom for Rotten och betände
 endre widere om hans forige prouff, at unge-
 fer fem eller sex Aar siden fack denne Sam-
 tale Smedem transum och Birgete. Biedland
 om höffen och jame höft Nift effer miske
 hand en Roe, och sommiren der effer wd
 S. Hans liden Miske hand Thou Kior.

Haldwar Mieland. betände. at Tou eller
 Trej Aar siden da saa hand at en aff-
 Thoris Biedlands Kior laae wd; en bech,
 och war Nedre falden aff en liden backe
 och slagett jeh Rögk F Tu, och det war
 paa Torijs egen March och hand war
 med at hülpe Roen aff bechen.

Peder Ruam siger at Thoris Biedland
 klaget sig for hannem at hand omispe-
 sine Kior, och det ungefer fem eller sex
 Aar siden, Men lüad bid hand miske den

Birgete

Biedland

det witte hand ioh.

Board Arland bekinder effter sin Önründe
Ingegier Offensdrabbers Ord, at Thores Bied-
lands Mijte en aff sine Kiör, Nj eller Thy
Aar siden, och ded jehede om waaren,
fraz effter vindingen.

Ingebret Tundeland bekinder at vngifer
Toff Aar siden och der vnder til Otte Aar,
da er hannem beuift at Thors Biedlands
mijte Stagle Nöb, en eller Tou, och ded jehede
vid Myr och F dige. F Tundelands march
och om waaren.

Sören dg siger at det war hans Koc som
Haldvort Nijelands formelder om.

och hand Mijte en Koc hieme paa Begh
F fiör war och Samme waar mijte hand
en Koc paa Biedland inde paa Baagen,
som Thöfters;) haffde paa fofter.

Belangende Gjerne som hand haffuer Mijt-
terom Siger hand saa, at det bliffuer nu
Tou Aar F höft siden, da som hand's Sön
faar hiem fra Tundeland med Knüd
Begn baad som nuw Gjen och for vdi,
och som de kom mit paa fiören da
kom en Süd Quib graa paa dem, saa
at en aff hans Gjen bliff saa wild at
hin sprang F Sören och bliff drücknet,
och F fiör war. mijte hand En Ggh.
hieme paa Begh paa Baalden och F fiör
höft mijte hand en Ggh. hieme paa jin
Dö effter som hand haffde. kiört en leu,
Tomhj 3 hiner him med heude och

Bjegette

Biedland.

Biedland.

fol. 35^b

Rörde sigot kraftige, med hinde.
 Knud digh, och Effver Lunds bekinder at
 det war en storm da. Sörens dege Gyls
 sprang i jöru och Siger de sauel som Pind
 och Thistren degh. at det er dunnem beuigt
 at Söru misse thott aff hans Ggen samme
 har effter som hand sieff bekindt haffuers.
 Christen Andersen fremt sket. Magnis
 Stolle mans hand. mötte icke sij heller no-
 gen paa hans vegne at juare,

fol. 36^a

Birgitta
 Biedlund

Johans Tolle bekinde at det er en Toiff
 eller fiorten har siden hand misse sine
 hefter, och war det om windkeren och no-
 gen stund for paaple, och wongfer Olte
 dage Imellem huer heft. dödd.

Bedauquide Kiömo derom sigr hand at om
 jommoren de effter wad Christi Homeloferts Kide
 de misse hand treij Kiör som oer ut for en
 skide backe och siden ut for en Os.

Eric Taraldsen Hinendis her Niels sigir
 at det war haff. Anden. wge effter Köndis-
 mis paa femten har siden at her Niels Mis-
 de treij Kiör och den ene Kol Misse hand
 Nembig den Sidste Kol i fiör somer fiortens
 dage effter S. Olshide.

Kari Raymus daatters och Hinendis her Niels
 sigir jam melledis som Eric Taraldsen
 bekindt haffuers.

Hise forjohreffne Eimbligens Erbod sig at
 wille giöre boger och paa. hies de mö be-
 kiend och sagt haffuers.

Jacob Wig och Peter Klængwed sigir at

dennem er bevißt at Johans Torde mißte
nagges Kiör om sommrens effers som om-
proffuēt er, Mens om det war tou eller treij
Kiör det wed d; icke, och besterame!! hörde
de well sige om det Johans och Miße, mens
de was det icke siēff, och siges de at dennem
er bevißt at hær Niels Miße 3 aff sine
Kiör om vinduren som forsiges dog wißt
at sige aff beten, det mindis d; icke.
Oluff Andals bekiender at brand fos-
den förde Køl, som hær Niels miße effter-
den war död, mens hær aff den dode
det er bannens ubevißt och war det otte
dage effter S: Olofke.

Christen Andersens tilspürde Mærige Hænt
aff Nørstrand som tilfede war, om den-
nem videre war bevißt om Birgite Wid-
lands lejtlighet, at de det wille hær oben-
bare, da juarst de Nij. —

fol. 36^b

Hernes Fierings thing holden den
27 Septemb: Anno 1641. —

Nærverendis Kong: May: foost Erlig och wel-
forstandig Mads Christen Anderssen, Raf-
müs Hansen, Sorensenriffær och Effter-
skreffær Hoff Lutgrettsmænd, Næmlig
Thorguüs Birge, Ole Nord. hild, Ole Schi-
ner, Ejdel Nijer, Ole Söthild, börs
Pedersen i bick, aff Stierneröe Johndrede,
Erlis Tunöland, Todleff Feenbold, Samsoe
Cræane, Jörgen Houfchen, Houfchold Skan

fol. 36^u land, och Thottens Tundras aff Hiller-
lands Julebreds.

fol. 36^u Kong: May: förgift hafftes ladet wd; Rette
forne Birgitta Biedland, och war dom
begirindis kända straff och döds liden
bör lide, liksom om offterfölgew.

Da effter bitall och denne jagt beklaff-
het och effter ats wj beröfke prof wj Thug-
ffe maade haffes Confereret och Begrün-
det, synes wj dennens icke saa fäddkommen
och Nöj Acktig at werre at Birgitta Biedland
der effter mid billighed kand befrires,
hwarforre wj mē Gdermerre for Rette der-
om Saaledis dömmes och Affjigew, at
for^{re} Birgitta Biedland bör effter förgif
dom at lide paa hindes lifff och det mid
jadan straff, Nämlig baell och brand
som hollis och Almuntelig plijer at Riffes
mid. Vden Anderledis kand hafftes mid
wris Rire Leusherris minde, och med
hindes boeslod at forholder som for Aff-
jagst ehr. —

Birgitta

Biedland:

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.